

GEORGI DIMITROV

kaj Esperanto

La demando, ĉu Georgi Dimitrov Miĥajlov (1882-1949), la iama komunisma gvidanto de Bulgario, estis interesita pri Esperanto aŭ ĉu li eĉ mem estis esperantisto okupis plurajn generaciojn de bulgaraj kaj alilandaj esperantistoj. La bulgaraj esperantistoj konsideris, ke la bulgara ĉefkomunisto havis grandan signifon rilate al Esperanto, kaj ke memoriĝi ĉi-koncernajn epizodojn estas afero de personaj ĝojo, movada honoro, nacia fiero kaj patriotisma devo. En la Esperanto-revuo *Bulgara Esperantisto* kaj *Paco* oni ĉiam volonte raportis pri la temo en konvenaj okazoj.

Laŭ Nikola Aleksiev, iama gvida bulgara esperantisto, Georgi Dimitrov ne povis esti neinformita pri Esperanto. Male, li verŝajne informiĝis pri Esperanto en sia junaĝo tra la kanalo de la gazetoj *Rabotniĉeski Vestnik* (Laborista Ĵurnalo) kaj *Novo Vreme* (Nova Tempo), kiuj enhavis informojn pri diversaj Esperanto-eldonaĵoj kaj -kongresoj. Ankaŭ iuj tre proksimaj amikoj kaj aktivaj kunlaborantoj de Dimitrov estis esperantistoj, kaj eĉ Todor Ĵivkov lernis Esperanton en sia junaĝo.

Tiel, la esperantisto Asen Grigorov „havis la feliĉon esti sekretario de Georgi Dimitrov tuj post lia reveno en Bulgario”, do en 1945. Kvankam lia sekretaria deĵorado daŭris nur kelkajn monatojn en 1945-46, li konservis pri Dimitrov „neforgeseblajn, karajn rememorojn”. Grigorov rakontis kvar epizodojn lige kun Dimitrov kaj Esperanto, kiuj havas jenan esencon:

Kelkajn tagojn post lia sekretariigo en novembro 1945, Grigorov „petis la permeson de Dimitrov paroli dum kelkaj minutoj pri Esperanto. Li tuj donis ĝin.” Li „starigis la problemon pri Esperanto sur praktika bazo.” Li „ne parolis pri estontaj ebloj de la lingvo, ne teoriumis ĝenerale, ne donis perspektivojn izolitajn de la kuranta momento, sed priskribis la nunan praktikan agadon de la bulgaraj esperantistoj.” En tiu interparolado kun Dimitrov Grigorov diris inter alie: „Kiel bonaj patriotoj, amantaj nian patrolandon kaj nian popolon, ni uzas Esperanton kaj ni havas bonajn rezultojn. Ni renodis multajn kontaktojn interrompitajn de la milito. Ni vastigis la reton de niaj korespondantoj internaciaj.” Laŭ la memoro de Grigorov „kamarado Dimitrov aŭskultis” lin „atente (...) kaj mem komencis paroli”, dirante: „Vi devas daŭrigi vian agadon. Antaŭ ĉio vi devas verki kaj eldoni broŝuron pri nova demokratia Bulgario, pri ĝia esenco, pri ĝiaj sukcesoj sur la kampo de la rekonstruado ekonomia, sociala, politika kaj kultura. Vi estas neŭtrala organizo, viaj vastaj ligoj kun alilandaj Esperanto-medioj estas valoraj, kaj vi devas ilin bone uzi. Samtempe vi devas esti atentemaj kontraŭ provoj de provoka kaj spiona karaktero.” Grigorov demandis lin, ĉu li „estante lia sekretario, rajtas daŭrigi en eksteroficaj horoj la redaktadon de *Internacia Kulturo*.” Dimitrov „substrekiis sian konsenton per jesa gesto de la kapo.” Fine, Grigorov demandis kamaradon Dimitrov, „ĉu li rememoras, ke en la nomo de la unua libera Esperanto-kongreso en aŭgusto 1945 ni sendis al li en Moskvo niajn salutojn kaj ke li respondis per speciala telegramo.” Dimitrov ridete jesis ankaŭ ĉi tiun demandon kaj klarigis al Grigorov, ke li memoris la saluttelegramon.

La dua interparolo de Grigorov kun Dimitrov okazis en januaro 1946. La preteksto por tiu kontakto estis ligita kun iu belga gazeto, en kiu aperis informo pri Georgi Dimitrov, la heroo de Lepsiko. La informo estis perata de la esperantisto Kunĉo Vâlev tra lia belga korespondanto, kiu sendis la informon al la belga gazeto. Ekzemplero de la tiu gazeto estis ricevita de Grigorov, kiu montris ĝin al Georgi Dimitrov, kiu diris kun rideto: „Aha, Esperanto. Tio estas bona.” Kaj Grigorov memoris, ke „la ekzemplero de la belga gazeto kun la ruĝe enkadrita Esperanta korespondaĵo dum multaj tagoj kuŝis sur la skribotablo de la glora gvidanto de la bulgara popolo.”

La tria (tre mallonga) interparolo kun Georgi Dimitrov kaj Asen Grigorov koncernis la ricevon de papero por la gazeto *Internacia Kulturo*. En tiu tempo Bulgario produktis malmulte da papero, spertis seriozan paperkizon kaj devis importi ĝin el eksterlando. Ĉar en marto 1946 estis tre malfacile akiri paperon kaj la burokrata vojo por ricevi la permeson bremsita, Grigorov perdis la paciencon kaj direktis sin al Georgi Dimitrov kun la demando ĉu li povas en lia „nomo postuli paperon por nia Esperanto-revuo”. Dimitrov respondis „jes, vi povas”. Kaj Grigorov „dankis lin kun ekspiro de faciliĝo.” Ŝajnas, ke Grigorov poste „ne plu havis embarasojn ĉe la havigo de papero.”

Pro malsaniĝo, Asen Grigorov ŝanĝis sian laborlokon. Malgraŭ tio, li konservis la kontakton kun Dimitrov, kaj en 1947 okazis ankoraŭ jeno: En tiu jaro londonaj esperantistoj sendis al Dimitrov salutmesaĝon kaj menciis ankaŭ Esperanton. Kelkajn tagojn post kiam Dimitrov ricevis tiun salutmesaĝon, Grigorov estis telefone vokita de lia sekretario, kiu sciigis al li, ke Dimitrov „komisias” al li „respondi en lia nomo al la londonaj kamaradoj”. Grigorov multe ĝojis pro tiu konfido kaj tuj plenumis la komision, kiun la legantoj de *Internacia Kulturo* povis legi en n-ro 13-14/1947.

Por eviti miskomprenon pri la rolo de Georgi Dimitrov rilate al Esperanto, Asen Grigorov aldonis jenan averton: „Georgi Dimitrov, la gvidanto de la bulgara popolo, la legenda heroo de Leipzig, la fondinto de popola Respubliko Bulgario, ne estis esperantisto. Sed li amike rilatis al nia afero, al Esperanto kiel unu el la lingvoj, per kiu ni, kiel bonaj patriotoj kaj konsekvencaj internaciistoj, povas servi al nia socialisma patrolando.” Kaj okaze de la jubileo de Georgi Dimitrov en 1982, Grigorov skribis, ke „la bulgara popolo gloras lin kaj lian grandiozan faron. Ankaŭ ni, esperantistoj, eterne konservos en niaj koroj la memoron kaj la dankon al la granda bulgaro kaj eminenta aganto por paco, progreso kaj socialismo de la homaro.”

Ĉi tiu raporto de Asen Grigorov (kies vereco ne povis estis konfirmita de tria flanko, ĉar mankas aliaj atestantoj de la interparoloj inter Grigorov kaj Dimitrov) tamen montras, ke la bulgara ĉefkomunisto sendube devis pozitive rilati al Esperanto. Do, la fakto, ke Georgi Dimitrov *ne malhelpis aŭ kontraŭis* Esperanton kaj ne persekutigis la esperantistojn de Bulgario kiel la stalinistoj faris en Sovetunio, estis tre grava premo kaj granda bonŝanco por la bulgara Esperanto-movado, kiu povis konstante referenci pri ĝi kaj kiu iusence servis kiel asekuro, ĉar en aliaj socialismaj landoj ne ekzistis tia advokateco por Esperanto (eble krom Tito en Jugoslavio). Post la falo de la komunismo, la bulgaroj eksciis la embarasan veron pri Georgi Dimitrov, kiu estis ne nur grandioza kontraŭfaŝisto kaj elstara komunisto kun internacia signifo, sed kiu estis ankaŭ grave envolvita en la diversaj stalinismaj krimoj, kiujn li silente aprobis, toleris kaj subtenis, eĉ kontraŭ la propra popolo. La oficiala gloro de la bulgara komunisma ‘ikono’ Georgi Dimitrov elvaporigis per tio, ke lian maŭzoleon en Sofio oni eksplodigis, malkonstruis kaj forigis, kaj lian korpon oni enterigis en iu civila tombejo. Pri Georgi Dimitrov aperis kelkaj libretoj ankaŭ en Esperanto, sed ilia scienca utilo, aŭ valoro estas praktike nula.

© Andreas Künzli, novembro 2013

La detalan raporton vd. sub http://www.planlingvoj.ch/Georgi_Dimitrov_Bulgario.pdf